This Question Paper contains 4 Printed Pages.]

23(A)

SANSKRIT, Paper-I

O.S.S.C. CLASSICAL GROUP

(Main language)

Parts A and B

Time : 3 hours 15 min.] **[Maximum Marks : 80**

Instructions :

1. *Answer the questions under **Part-A** on a separate answer book.*
2. *Write the answers to the questions under **Part-B** on the Question paper itself and attach it to the answer book of **Part-A**.*

Part - A

Time : 2 hours 45 minutes **Marks : 60**

सूचना :

(1) सुस्पष्टा संस्कृतभाषा देवनागरीलिपिश्योपचोक्तव्ये।

(2) प्रश्नानां समाधानानि पृथक्पत्रे लेखनीयानि।

(3) प्रश्नपत्रस्यपठनार्थं 15 निमेषाः देयाः।

I. भावावगमनम् – प्रतिस्पन्दनम् ।

(अ) अधः दत्तं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानां समाधानानि लिखन्तु। *5×1=5*

1. सर्वभूतोपकारेण – स्व धर्माचरणेन यत्।
कृतं यज्ञ तपो दानैः – तत्फलं पितृसेवने॥

प्रश्नाः

(अ) अयं श्लोकः किं बोधयति ?

(आ) श्लोकस्य नूतन शीर्षिकां सूचयन्तु ।

(इ) 'स्वधर्माचरणेन' इत्यत्र विग्रहवाक्यं किम् ?

(ई) 'यज्ञतपोदानं फलं' केन समानम् ?

(उ) 'सर्वभूतोपकारेण' इत्यस्य को भावः ?

(आ) अध: दत्तं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानां समाधानानि लिखन्तु। 5×1=5

2. मातेव रक्षति पितेव हिते नियुङ्क्ते
कान्तेव चाभिरमयत्यपनीय खेदम्।
लक्ष्मीं तनोति वितनोति च दिक्षु कीर्तिम्
किं किं न साधयति कल्पलतेव विद्या॥

प्रश्ना:

(अ) पिता इव विद्या कुत्र नियुङ्क्ते ?

(आ) विद्या का इव खेदम् अपनयति ?

(इ) विद्या दिक्षु कां वितनोति ?

(ई) विद्या कीदृशी ?

(उ) अस्य श्लोकस्य शीर्षिकां सूचयन्तु ।

(इ) अध: दत्तं श्लोकं पठित्वा प्रतिपदार्थं लिखन्तु। 1×5=5

3. मार्गं तावच्छ्रुणु कथयत स्व प्रयाणानुरूपं
सन्देशं मे तदनु जलद श्रोष्यसि श्रोत्रपेयम्।
खिन्न: खिन्न: शिखरिषु पदं न्यस्य गन्तासि यत्र
क्षीण: क्षीण: परिलघु पय: स्रोतसां चोपभुज्य॥

अथवा

वनान्तशय्या कठिनीकृताकृती कचाचितौ विष्वगिवागजौ गजौ।
कथं त्वमेतौ धृतिसंयमौ यमौ विलोकथन्नुत्सहसे न बाधितुम्॥

(ई) अध: दत्तं श्लोकं पूरयित्वा भावं लिखन्तु। 1×5=5

4. दानं .... भवति॥

अथवा

दातृत्वं .... सहजा: गुणा:॥

(उ) अधः दत्तानि वाक्यानि संघटनाक्रमेण लिखन्तु। $5\times1=5$

5. (अ) क्वासौ बन्दी यावदेनं समेव्य नक्षत्राणीव सविता नाशयामि।

(आ) सर्वो रात्रिमध्ययनं करोषि नेदं पितः सम्यगिवोप वर्तते।

(इ) अनुज्ञातो जनकेनाथ राज्ञा विवेश तोयं सागरस्योत बन्दी।

(ई) शुश्रुषुराचार्य वशानुवर्ती दीर्घे काले सोऽध्ययनं चकार।

(उ) उवाच भर्तारमिदं रहोगता प्रसाद्य हीनं वसुना धनार्थिनी।

II. भावव्यक्तीकरणम् - सर्जनात्मकता। $5\times3=15$

(अ) अधः दत्तानां प्रश्नानां लघुसमाधानानि लिखन्तु।

6. गृहिण्या व्याधेन च दिव्यदृष्टिः कथं प्राप्ता ?

7. 'गुणलुब्धाः स्वयमेव सम्पदः' इति किमर्थमुक्तम् ?

8. आषाढमासे भवतः परिसरप्रदेशाः कथं भवन्ति ?

9. 'समाज पोषिता वयम्' इत्यस्य भावः कः ?

10. 'भारवेः' कविपरिचयं लिखन्तु।

(आ) अधः दत्तयोः प्रश्नयोः समाधाने निबन्धरूपेण लिखन्तु। $2\times5=10$

11. "नीतियुक्तः फलदश्च पराक्रमः" इदानीन्तन समाजे कथमुपयोक्तव्यः इति स्वीयवाक्यैः लिखन्तु।

अथवा

"मन्दाकिनी" गीतस्य सारं स्वीयवाक्यैः लिखन्तु।

12. पाण्डवानां पूर्ववैभवं वर्णयन्तु।

अथवा

चाणक्यनीतिश्लोकाः समाजं कथमुपकुर्वन्तीति लिखन्तु।

(इ) अधः दत्तेभ्यः प्रश्नेभ्यः **द्वयोः** समाधाने सर्जनात्मकतया लिखन्तु। *2×5=10*

13. रुक्मिणी तुलसी दलेन श्रीकृष्णं तोलितवती।
श्रीकृष्णस्य विमुक्तिं उपायान्तरेण दर्शयन्तः कथापरिवर्तनं कृत्वा पुनः लिखन्तु।

14. भवद्भिः दृष्टं किमपि क्षेत्रं, कमपि मार्गं वा वर्णयन्तः मित्रेभ्यः लेखं लिखन्तु।

15. अधः दत्तं अनुच्छेदं संस्कृतभाषया अनुवदन्तु।

లేచి నిలబడు. ధైర్యంగా, బలిష్ఠంగా ఉండు. మొత్తం బాధ్యతనంతా నీ భుజస్కంధల మీదనే వేసుకో. నీ భవిష్యత్తుకు నీవే బాధ్యుడవని తెలుసుకో. నీకు కావలసిన బలం, శక్తి అన్నీ నీలోనే ఉన్నాయి.

This Question Paper contains 4 Printed Pages.]

23(B)

SANSKRIT, Paper-I

O.S.S.C. CLASSICAL GROUP

(Main language)

Parts A and B

Time : 3 hours 15 min] **[Maximum Marks : 80**

Instruction : *Write the answers to the questions under* ***Part-B*** *on the question paper itself and attach it to the answer book of* ***Part-A.***

Part - B

Time : 30 minutes] **[Marks : 20**

III. भाषांशः

(अ) रेखाङ्कितपदस्य समानार्थकपदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखन्तु। *2×1=2*

1. आकाशे खगाः विहरन्ति। [ ]

(A) जले (B) गगने

(C) पाताले (D) पर्वते

2. मन्दाकिनी हिमालयात् प्रवहति। [ ]

(A) गोदावरी (B) कृष्णा

(C) गङ्गा (D) कावेरी

(आ) रेखाङ्कितपदस्य विरुद्धार्थकपदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखन्तु। *2×1=2*

3. चिन्तने नीचता न भवेत्। [ ]

(A) उच्चता (B) अधमा

(C) मध्यमा (D) उद्यमा

This Question Paper contains 4 Printed Pages.]

23(B)

SANSKRIT, Paper-I

O.S.S.C. CLASSICAL GROUP

(Main language)

Parts A and B

Time : 3 hours 15 min] **[Maximum Marks : 80**

Instruction : *Write the answers to the questions under* ***Part-B*** *on the question paper itself and attach it to the answer book of* ***Part-A****.*

Part - B

Time : 30 minutes] **[Marks : 20**

III. भाषांशाः

(अ) रेखाङ्कितपदस्य समानार्थकपदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखन्तु। *2×1=2*

1. आकाशे खगाः विहरन्ति। [ ]

(A) जले (B) गगने

(C) पाताले (D) पर्वते

2. मन्दाकिनी हिमालयात् प्रवहति। [ ]

(A) गोदावरी (B) कृष्णा

(C) गङ्गा (D) कावेरी

(आ) रेखाङ्कितपदस्य विरुद्धार्थकपदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखन्तु। *2×1=2*

3. चिन्तने नीचता न भवेत्। [ ]

(A) उच्चता (B) अधमा

(C) मध्यमा (D) उद्यमा

4. सज्जनाः <u>कीर्तिं</u> प्राप्नुवन्ति। [ ]

(A) विनोदं (B) अपकीर्तिं

(C) पुण्यं (D) वैभवम्

(इ) निर्देशानुसारं लिखन्तु। *14×1=14*

5. "<u>उत् + भवाः</u>" अस्य पदस्य सन्धिनाम चिन्वन्तु। [ ]

(A) वृद्धि (B) गुण

(C) जश्त्व (D) सवर्ण

6. "गुणसन्धेः" सम्बद्धं पदं चिन्वन्तु। [ ]

(A) सुखार्थी (B) परोपकारः

(C) अभ्युदयः (D) साधुरेव

7. "लज्जावनता" इति पदस्य समासनाम चिन्वन्तु। [ ]

(A) तत्पुरुषः (B) द्वन्द्व

(C) बहुव्रीहिः (D) द्विगुः

8. "द्वन्द्व" समास सम्बद्धं पदं चिन्वन्तु। [ ]

(A) नीलकण्ठः (B) पितरौ

(C) देवालयं (D) महर्षिः

9. छात्रः पाठं ------ समुचित क्रियापदं चिन्वन्तु। [ ]

(A) पठन्ति (B) पठति

(C) पठसि (D) पठथः

10. बाल: चलनचित्रं पश्यति। रेखाङ्कित क्रियापदस्य बहुवचन रूपं लिखन्तु। [ ]

(A) अपश्यत् (B) पश्यन्ति

(C) पश्यसि (D) पश्येत्

11. 'भिषजाम्' इति पदस्य विभक्तिं चिन्वन्तु। [ ]

(A) पञ्चमी (B) तृतीया

(C) षष्ठी (D) प्रथमा

12. 'पञ्चमी विभक्ते:' सम्बद्धं पदं चिन्वन्तु। [ ]

(A) भिषजि (B) गो:

(C) मात्रा (D) रामेण

13. 'ज-त-ज-र' इति गणा: सम्बद्धं वृत्तं चिन्वन्तु। [ ]

(A) इन्द्रवज्र (B) मालिनी

(C) वंशस्थं (D) उपेन्द्रवज्र

14. 'यदा लोके सूक्ष्मं व्रजति सहसा तद्विपुलताम्' वृत्तस्य नाम चिन्वन्तु। [ ]

(A) वंशस्थं (B) शिखरिणी

(C) मालिनी (D) इन्द्रवज्र

15. ''मेधां बुध: सुधामिन्दु: बिभर्ति वसुधां भवान्'' इत्यत्र क: अलङ्कार: ? [ ]

(A) दीपकम् (B) रूपकम्

(C) उल्लेख: (D) अनन्वय:

16. 'बिम्ब प्रतिबिम्बत्वं' कस्मिन् अलङ्कारे वर्तते ? [ ]

(A) उपमा (B) दृष्टान्तः

(C) दीपकम् (D) उल्लेखः

17. बालिका मातरं सह गच्छति। रेखांङ्कितपदस्य शुद्धं विभक्तिरूपं चिन्वन्तु। [ ]

(A) मात्रा (B) मातरि

(C) मातुः (D) माता

18. अधुना सः कुत्र गच्छसि। रेखाङ्कितपदस्य शुद्धं क्रियापदं चिन्वन्तु। [ ]

(A) गच्छामि (B) गच्छति

(C) गच्छन्ति (D) गच्छेत्

(ई) स्वीय वाक्यानि लिखन्तु। $2\times 1=2$

19. सन्निधिः ---------------------------

20. वञ्चकः ---------------------------